

Johanna Tuukkanen

LL, anestesioologian erikoislääkäri,
hallinnon pätevyys. Ylilääkäri,
Keski-Suomen keskussairaala, päivystys
SELYn valtuuskunnan jäsen

Vastavalmistuneena lääkärinä osallistuin aamukierron jälkeiseen kahvipöytäkeskusteluun, jonka aiheena oli lukeminen. Kerroimme vuorotellen, mikä kirja kullakin meistä oli kesken. Keskustelu loppui, kun ylilääkäri kertoi lukevansa vain lääketieteellistä kirjallisuutta. Olin tyrmistynyt. Miten voi oppia elämän monimuotoisuutta ja kasvamaan ihmisenä ja lääkärinä lukemalla vain oman alan tieteellistä kirjallisuutta?

En unohda myöskään väittelyä, jonka kävin opiskeluaikan työpaikassa pari vuotta alemmalla kurssilla olleen kollegan kanssa. Hän oli opiskellut aiemmin yhteiskuntatieteitä mutta vaihtanut lääketieteeseen, koska halusi opiskella eksaktia luonnontiedettä. Hänen mielestään kokenut erikoislääkäri oli tehnyt väärän hoitoratkaisun, koska oli nähnyt samantapaisen potilaan hoidetun aiemmin eri tavalla. Tapaukset eivät olleet kuitenkaan identtisiä, ja minun mielestäni erikoislääkäriin ratkaisu oli oikea ja perusteltu. Olin hämmästynyt siitä, että kliiniseen vaiheeseen ehtinyt lääketieteen opiskelija ei ollut huomannut, että lääketiede on kaikkea muuta kuin eksakti

Luonnontieteet eivät riitä ihmisen ymmärtämiseen

luonnontiede! Jokainen hoitoratkaisu on viime kädessä yksilöllinen.

Nämä tapahtumat toi mieleeni Pertti Saloheimon Lääkärilehteen 14/2016 kirjoittama kolumni Humanismin ylistys. Humanismi ei ole ristiriidassa lääketieteen perusolemuksen kanssa, vaikka lääketieteen opetus nojaakin voimakkaasti luonnontieteisiin. Professori Amos Pasternack kirjoitti Duodecim-lehdessä vuonna 1995 lääkärikoulutuksen haasteista uuden vuosituhannen kynnyksellä (Duodecim 1995;111:85–90): “Enää ei ole mahdollista opettaa kaikkea lääketieteessä kertynyttä tietoa. Opetuksen tavoitteena tulisikin olla humaani lääkäri, jolla on keskeiset teoreettiset tiedot, hyvät kliiniset taidot, kyky hankkia itsenäisesti tietoa ja arvioida sen luotettavuutta.” Pasternack piti humaania suhtautumista hyvän lääkärin tärkeimpänä ominaisuutena. “Lääkäriin tulee olla ihmisystävällinen, suvaitsevainen ja sivistynyt. Elämäkokemus on hankittu pääoma, joka tukee näitä ominaisuuksia. Se auttaa ymmärtämään toisen ihmisen vaikeuksia ja on apuna etsittäessä niihin järkevää ratkaisua.”

Esimiehenä käsitellen päivittäin potilasvalituksia ja otan kantaa työyhteisön ristiriitoihin. Lähes kaikkien potilasvalitusten taustalla on kokemus huonosta kohtelusta. Oikea hoitoratkaisu on potilaan mielestä väärä, jos hän kokee, että lääkäri ei kuunnellut häntä. Työyhteisön ristiriidat liittyvät ongelmiin toisten ihmisten kohtaamisessa ja yhteistyössä.

Miksi yllättävän monelle lääkärielle on vaikeaa kohdella potilaita ja työtovereita inhimillisesti ja arvostavasti? Pitäisikö humaania elämänsenettä opettaa lää-

ketieteellisissä tiedekunnissa? Suosiiko nykyinen, entistä korostetummin matemaattista osaamista mittaava valintakoe liian yksipuolisia valmiuksia lääkärin monipuolista työtä ajatellen? Kaikista ei tule biolääketieteen tai muiden perustieteiden tutkijoita, vaikka heitäkin tarvitaan, jotta lääketieteen kehitys pysyisi mukana kansainvälisessä vauhdissa.

Terveystieteiden järjestelmämme tarvitsee nyt erityisesti motivoituneita ja hyviä yleislääkäreitä, ja myös psykiatriasta kiinnostuneista nuorista lääkäreistä on pulaa. Näillä, kuten useimmilla muillakin lääketieteen kliinisillä erikoisaloilla, pärjää analyttisellä ajattelulla ja hyvällä peruslaskutaidolla. Pasternack piti ongelmanratkaisukykyä hyvän lääkärin toiseksi tärkeimpänä ominaisuutena humanin elämänsenettä jälkeen. Nykyinen valintakoe pystyy kiistatta seulomaan huippuja valmiiksi valikoituneesta joukosta. Mutta kuinka monen motivoituneen ja potentiaalisesti hyvän käytännön lääkärin ura katkeaa siihen, että hän ei satu olemaan matemaattisesti lahjakas?

Ei minulla ole tähän ratkaisuehdotusta. Soveltuvuuskokeet sopivat huonosti lääketieteeseen, koska lopullisia uravaihtoehtoja on niin paljon. Pitäisikö pohtia valintakokeen painotuksia ja mahdollistaa ainakin satunnaisen ei-niin-matemaattisesti suuntautuneen henkilön pääsy opiskelemaan kutsumusammattiinsa? Perusopetuksen sisältöäkin voisi tarkastella kriittisesti. Humaani elämänsenettä laajempi sivistys eivät ole vahingollisia kenellekään.